

OPLÆG TIL DADI-SEMINAR DEN 13. JUNI. 08 TIL WORKSHOPPEN "HVAD KONSTITUERER FAGET?"

(Tina Høegh)

OPLÆGGET: SANSERNES DANNELSE.

3 Pointer

Jeg har tre hovedområder at argumentere for: 1) nødvendigheden af sansningen som redskab, 2) nødvendigheden af den æstetiske erfaring og 3) nødvendigheden af at lære at møde "den anden".

1) Bevidstgørelse af grundlæggende kommunikative sanser

- Uddannelse af sanserne i dansk er gentagende træning og øvelse med især lytte, men også taleorganer.
- Uddannelse af lytte-, talesans er "uddannelse i fortolkning" (en kernekompetence i danskfaget), studiet af sprogets semantiske og grammatiske muligheder.
- Det indebærer to "objektgørelser": studiet af objektet Talt Tekst, og studiet af objektet Det Fremførende Menneske. Begge dele skal gives redskaber.
- Poesien som Talt Tekst er fortætning af sproglige muligheder der tvinger til fortolkning og udlægning, fortolkerens valg. De giver af sig selv argumenterne direkte lydligt og intuitivt.
- Det intuitivt, sansede argument giver direkte input til det intellektuelt bearbejdede argument.
- Prosodien er meningen. Der gives ikke mening i sproget hvis vi ikke lægger en prosodi i, det gælder talt såvel som skrevet sprog!
- At studere prosodi, rytme og tonalitet, er bestemt ikke sværere end studiet af grammatikken (som er det læreplanen stadig fokuserer mest på af de sproglige kompetencer). Kun fordi vi ikke har beskæftiget os med det længe, er det svært. Vi har fin lyttesans - den skal bare bevidstgøres, genoptrænes, for vi kan lære mere om os selv og vores sprog når vi har redskaber til at forstå det sansede.
- Uddannelsen er redskab til al form for kommunikation, tekstlæsning, tekstproduktion, argumentation mundtligt som skriftligt, såvel som det er dannelse i forhold til kunsterfaring og sproglig beskrivelse af kunstobjektet.

2) Den æstetiske erfaring

- De primære (primært indlærte (fra spæd)) kommunikative erfaringer med tale og lyd er direkte og nem vej til studier af æstetisk virke.
- Sansen for den æstetiske detalje er indsiget i den fællesmenneskelige arv.

- Nysgerrigheden efter at forstå fællesskabet er det der grundlæggende driver mennesket, eleven i alle aldre, i humaniora.
- Erkendelsen af fællesskabet ligger især i mødet med det menneskelige udtryk, kunstgenstanden som konglomerat for den fællesmenneskelige æstetiske erfaring.

3)Den demokratiske opdragelse, mødet med ”den anden”.

- Klassedialog og æstetisk erfaring behøver hinanden: Dialogen behøver sanset materiale at tale om og udveksle. Den æstetiske erfaring har vi, og især uerfarne unge, ikke altid direkte adgang til. Vi behøver dialogen for at gå på opdagelse i fællesskabets muligheder med kommunikationen, lige såvel som vi behøver tekstanalytiske redskaber for at kunne tage ”et par briller på” at se med. Vi behøver flere øjne der ser, og ord og begreber for det vi opdager.
- Opdragelse til demokrati er dannelse i evnen til at møde ”den anden”, få øje på den andens udlægning/fortolkning, evne til at ”lytte” den anden, ikke kun i afsøgning for meninger, domme og erfaringer som formidlede tanker om handlinger og indsigter, men også evne til at være lydhør for den andens temperament og anderledes erfaringsmønster og hvilket udtryk det har.
- Evnen til at møde ”den anden” og tilsidesætte egne vinkler og egen ”timing” (det kræver åbenhed og tålmodighed af og til) er i et samtidsperspektiv ikke noget vi trænes i. Derimod er tempoet i kravene til os selv og hinanden, i al kommunikativ udveksling, i medie billedet, i daglig individfikseret planlægning af egne gøremål osv. i stedet opdragelse til utålmodighed og at ”den anden” står i vejen for egne interesser.
- Mødet med ”den anden” er også mødet med den anden i diakron forstand, i litteraturhistorien - også her er det nødvendigt at kunne lytte. Poesien som genstand er, som altid, det oplagte studie til historisk bevidsthed.

Danskfaget har stort ansvar for at give indsigter i det fællesmenneskelige.